Dilluns, 10 d'agost de 2015
22h - Auditori Espai Ter

CONCERTO ITALIANO
Rinaldo Alessandrini, director

JOVENTUTS MUSICALS
DE TORROELLA DE MONTGRÍ

PROGRAMA

I part

Antonio Vivaldi (1678-1741)
Concert per a cordes i baix continu en La major, RV 159
Allegro
Adagio
Allegro

Concert per a oboè, cordes i baix continu en La menor, RV 463
Allegro
Adagio
Allegro

Concert per a cordes i baix continu en Do major, RV 115
Allegro
Largo
Allegro

Concert per a flauta, cordes i baix continuo en Do menor, RV 441
Allegro non molto
Largo
Allegro

II part

Concert per a fagot, cordes i baix continu en Mi menor, RV 484
Allegro poco
Andante
Allegro

Concert per a cordes i baix continu en Sol menor, RV 156
Allegro molto
Andante molto
Allegro

Concert per a llaüt, dos violins i baix continu en Re major, RV 93
Allegro
Largo
Allegro

Concert per a flauta, oboè, fagot, cordes i baix continu en Fa major «La tempesta di mare», RV 570
Allegro
Largo
Presto

INTÈRPRETS

Concerto Italiano: Nicholas Robinson i Antonio De Secondi, violí; Ettore Belli, viola; Marco Ceccato, violoncel; Luca Cola, contrabaix; Maria De Martini, flauta; Andrea Mion, oboè; Elena Bianchi, fagot; Graig Marchitelli, tiorba

Rinaldo Alessandrini: clave i direcció

Antonio Vivaldi, el «supervendes» de la música clàssica

Si hi ha un *supervendes* en el món de la música clàssica, aquest és Antonio Vivaldi. Compositor de gran èxit a Europa, Vivaldi va caure en l'oblit l'endemà mateix de la seva mort i no va ser fins a finals de la dècada de 1920 que, redescoberta la seva música, va tornar a ocupar de forma progressiva una posició de domini com ja havia tingut en vida. La popularitat en el món de la música clàssica, però, no sempre és ben acceptada pel públic musicalment culte, que sovint ha infravalorat la música de Vivaldi considerant-lo un compositor atractiu però menor, trivial i de poca importància. El sentit comercial de l'obra de Vivaldi és indubtable, en els segles XVII i XVIII, Venècia era un aparador cultural i la música que era capaç de satisfer aquells que visitaven la ciutat era font de treball en forma de nous encàrrecs i d'ingressos per als compositors.

Tanmateix, en el cas de Vivaldi, les exigències comercials no van anar en detriment de la música. Vivaldi és un dels compositors de major vitalitat de la història, enginyós i original, la importància del qual rau en el fet d'haver inventat, si més no d'haver desenvolupat, el concert venecià per a solista, que és, ni més ni menys, l'antecedent directe del concert clàssic i el precedent immediat de la forma sonata. A partir del concert vivaldià es desenvolupa el classicisme musical i els seus gèneres instrumentals: la sonata, el quartet, el concert, la simfonia... Vivaldi obre les portes a una nova música en el terreny de la forma, de l'estructura musical, i ho fa mitjançant una manera que aparentment sembla empobridora, el *ritornello* (una tornada que es repeteix i s'alterna amb episodis lliures), que domina en els seus concerts i del qual és un autèntic mestre.

Vivaldi és el primer a desenvolupar plenament l'estil concertístic en el qual un instrument solista és el protagonista i lidera l'orquestra. Crea així els primers concerts per a violoncel, fagot, flauta, mandolina, viola d'amore i oboè de la història de la música i porta aquest nou estil a un nivell més alt que qualsevol altre compositor del segle XVIII.

És curiós, però, que s'hagi criticat Vivaldi per allò que el fa més innovador i original. En el pamflet satíric *Teatro alla moda*, publicat anònimament a Venècia el 1720, el compositor, escriptor i advocat Benedetto Marcello assenyala irònicament el que considera els grans defectes de l'art de Vivaldi: l'acompanyament a l'uníson; l'eliminació de la corda greu en els passatges d'acompanyament, on el baix és encomanat, per exemple, als violins segons, i en els quals les veus es creuen provocant sovint harmonies estranyes i peculiars inversions dels acords; les llargues cadències, antecedents de les cadències del concert clàssic i que donen peu al desenvolupament virtuosístic dels instruments solistes; els efectes especials, com els ecos, l'ús de sordina, estranyes barreges tímbriques, o l'ús d'instruments infreqüents que atorguen color i varietat a la música de Vivaldi (les violes d'amore, les violes *all'inglese*, el chalumeau, els violins *in tromba marina*, els trombons da caccia, la mandolina...). La música de Vivaldi segueix sent gairebé tres dècades després d'haver estat composta la més audaç i exigent de la literatura per a fagot, violoncel, flauta o oboè.

En el concert d'aquest vespre escoltarem una petita selecció dels gairebé 350 concerts recuperats del gairebé mig miler que es creu que va escriure Vivaldi; partitures que tenen l'oboè, la flauta, el fagot i el llaüt com a solistes. Un d'ells, l'últim del programa, entra en la categoria del *top 10* de Vivaldi al costat de la sèrie de quatre concerts per a violí coneguts com *Les quatre estacions*. Es tracta del *Concert per a flauta, oboè, fagot, cordes i baix continuo en Fa major* «La tempesta di mare», RV 570. Vivaldi va sentir atracció per l'ús del substantiu tempesta, ja que el trobem en el títol de cinc dels seus concerts: *Concert de cambra en Fa major, RV98* «Tempesta de mare»; *Concert per a violí i cordes en Mi bemoll major,* RV, 253 «La tempesta di mare»; *Concert per a violí en Sol major,* RV 309 «Il mare tempestuoso» (perdut i del qual només es coneixen els primers compassos); *Concert per a flauta travessera en Fa major,* RV 433 «La tempesta di mare»; i el que clou el concert d'aquest vespre. Es tracta d'una música descriptiva, que evoca l'agitació de la mar sota la tempesta, mitjançant ondulacions del tema principal i efectes amb figuracions ràpides en els instruments de corda, que sovint semblen abraonar-se sobre els instruments de vent solistes, els passatges virtuosístics dels quals ens transmeten la força del vent.

Lourdes Morgades

CONCERTO ITALIANO

Concerto Italiano s'ha imposat en els seus trenta anys d'història com a una de les formacions italianes que ha revolucionat els criteris d'interpretació de la música antiga, des del repertori del madrigal –i Monteverdi en particular– al repertori orquestral i operístic del segle XVIII. Les innovadores interpretacions de Concerto Italiano han canviat la percepció de la música dels segles XVII i XVIII. Els seus enregistraments, pioners, de madrigals de Monteverdi són actualment una referència absoluta.

El repertori actual de Concerto Italiano inclou obres de música sacra de Händel, Scarlatti, Legrenzi, Vivaldi, Melani, Pergolesi i Stradella; obres instrumentals de Bach, Vivaldi, Corelli, Geminiani, Locatelli i Rossini; i les obres vocals de Monteverdi, Marenzio, De Wert, Charpentier, Nenna i De Monte.

El conjunt ha actuat en les principals sales de concerts i festivals, entre els quals destaquen el Festival de Música Antiga d'Utrecht, Festival d'Edimburg, Konzerthaus de Viena, Concertgebouw d'Amsterdam, Théâtre des Champs-Élysées de París, Festival de Ràdio France de Montpeller, Festival de Música Antiga de Barcelona, Acadèmia de Santa Cecília de Roma, Festival Scarlatti de Palerm, Teatro San Carlo de Nàpols, Teatro Colón de Buenos Aires, entre altres. Dels projectes dels últims anys cal destacar la realització de la trilogia de Monteverdi al Teatro alla Scala de Milà, dirigida escènicament per Bob Wilson.

Concerto Italiano enregistra en exclusiva per al segell Naïve. Les distincions i els premis que ha rebut per la seva discografia és enorme: entre d'altres quatre premis Gramophone –1994, 1998, 2002 i 2004–, dos Grand Prix du Disque, tres premis de la crítica discogràfica alemanya (inclòs un per l'enregistrament d'*Orfeo* de Monteverdi el 2008), el premi Cini, cinc premis al Midem de Cannes, a més de dos Disque de L'Année, 1998 i 2005, Enregistrament de l'Any per *Amadeus*, 1998. El 2002 Concerto Italiano va rebre el premi Abbiati per tota la seva activitat.

Concerto Italiano va actuar per primer cop al Festival de Torroella en l'edició de 2005.

RINALDO ALESSANDRINI: clave i direcció

A més de les seves activitats com a fundador i director del grup Concerto Italiano, Rinaldo Alessandrini és un reconegut solista de clave, fortepiano i orgue, i està considerat com un dels intèrprets més autoritzats de Monteverdi.

Rinaldo Alessandrini, ha actuat al Japó, Canadà, Estats Units i Europa. És convidat sovint a dirigir orquestres com l'Schottish Chamer Orchestra, l'Orchestra of the Age of Enlightenment, la Freiburger Barockorchester, la Boston Händel and Haydn Society, l'Orquestra del Maggio Musicale Fiorentino, l'Orquestra de la RAI, l'Orquestra Ciudad de Granada, la del Festival d'Spoleto, l'Orquestra Toscanini, la de l'Òpera de Bordeus, l'Orquestra de l'Òpera de Lió, la Münchner Rundfunkorchester i la Kölner Rundfunkorchester. És el principal director convidat de l'Òpera Nacional de Noruega.

Els seus enregistraments inclouen no únicament música italiana, sinó també obres de Bach i els seus contemporanis. Ha rebut nombrosos guardons entre els quals cal destacar tres premis Gramophone, dos Grand Prix du Disque, tres Deutsche Schallplattenpreise, el Prix Caecilia, el premi Cini i quatre premis Midem a Cannes.

Rinaldo Alessandrini ha estat nomenat Chevalier de l'Ordre de les Arts i les Lletres de França. Amb Concerto Italiano va ser guardonat el 2002 pels crítics de música d'Itàlia amb el prestigiós premi Abbiati.

Rinaldo Alessandrini va actuar per primer cop al Festival de Torroella en l'edició de 2005

Organitza: Mitjans oficials: Mitjans col·laboradors: Amb el suport de:
Mecenes:
Col·labora: